

Nederland na 1813

door Jan Willemsen en Cees Elsten

Na de nederlaag van Napoleon in de Slag bij Leipzig in 1813 en het vertrek van het Franse leger uit ons land keerde prins Willem VI terug uit ballingschap in Engeland. Hij werd op 1 december 1813 ingehuldigd als Soeverein Vorst der Verenigde Nederlanden en op 21 september 1815 als koning Willem I van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Hij handhaafde als absoluut vorst de politieke en bestuurlijke hervormingen uit de Franse tijd. Dat betekende dat Heumen en Malden samen een gemeente bleven.

Een historisch curiosum is dat onze gemeente in de jaren dertig even aan België grensde, want tijdens de Belgische Opstand (1830–1839) maakte Limburg deel uit van België. In die tijd was er in onze regio inkwartiering van Nederlandse soldaten.

In 1851 kwam de Gemeentewet tot stand die de het bestuur en de administratie van gemeenten in ons land nader regelde en het gemeentebestuur en de gemeenteraad meer bevoegdheden gaf om op diverse terreinen zoals onderwijs, openbare orde en gezondheidszorg een zelfstandig beleid te voeren.

Op grond van deze wet was in 1851 de naam van de gemeente Heumen veranderd in de gemeente 'Heumen-Malden'. In de loop der jaren verdween deze naam en werd het gemeente Heumen. De burgemeester, G. Mos, werd in 1853 opgevolgd door J.J. Vermeulen. Behalve uit B&W bestond het gemeentelijk personeel uit één bezoldigd veldwachter, één bode, één klokkenluider en zes wijkmeesters die ieder toezicht hielden op een deel van de gemeente.

Heumen, Rentmeestershuis, vroeger gedeeltelijk in gebruik als gemeentesecretarie (foto HIB)

Malden, Gemeentehuis, 1911 (foto HIB)

Vanaf 1855 kreeg de gemeente Heumen-Malden bierbrouwers als burgemeester: F.W. van den Broek van 1855 tot 1879 en zijn zoon A.A.J. van den Broek van 1879 tot 1910. Zij hadden een brouwerij (de huidige brouwerij De Raaf) aan de Rijksweg. De gemeentesecretarie was gevestigd in het Rentmeestershuis, dat eigendom was van de familie Van den Heuij. Op grond van de Drankwet van 1881 mocht het gemeentebestuur niet meer in een café vergaderen, maar pas in 1903 is het na enige reuring verhuisd naar een pand op de hoek van de Looistraat en de Dorpstraat. In augustus 1911 besloot de gemeenteraad van Heumen-Malden een nieuw gemeentehuis te bouwen. De meerderheid in de gemeenteraad werd gevormd door Maldenaren, vandaar dat gekozen werd voor een locatie in Malden, het dorp dat al zo'n 70-80 jaar de meeste inwoners telde. Zo verloor Heumen na honderd jaar zijn gemeentehuis.

Overasselt, pastorie en gemeentehuis, foto uit 2017, met het vroegere gemeentewapen op de gevel (foto LE)

Overasselt, Nederasselt en Balgoy gingen in die tijd samen als de gemeente Overasselt. Ook hier gingen bestuurlijk werk en ontspanning hand in hand. De gemeentesecretarie en de raadzaal werden ondergebracht in het café aan de Schoonenburgseweg 33A, dat nog dateerde uit 1786. In dit pand bevond zich ook nog een smederij. In 1883 werd een nieuw gemeentehuis gebouwd enkele meters verderop aan de Schoonenburgseweg. Veldwachter A. van Es woonde op de benedenverdieping zodat hij het gebouw kon bewaken. Het gemeentehuis in Overasselt heeft negentig jaar als zodanig dienst gedaan, tot men in 1973 verhuisde naar de voormalige pastorie van de R.K. kerk in Overasselt en het oude gemeentehuis tegen de vlakte ging. Zo bleef de situatie tot 1980, toen zich ten gevolge van een gemeentelijke herindeling weer belangrijke wijzigingen voordeden.